

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio. VII. De corpore & spiritu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

DISPUTATIO VII.

De Corpore & Spiritu.

I.
Disputatio-
nes de
corpore &
spiritu con-
iungenda.

Antequam de Animâ rationali disputatio-
nem instituamus, eamque spirituale esse
probemus, inquirendum quid sit spiritus;
quod ut melius fiat, disputandum etiam necessario
de corpore, ejusque natura & proprietates inda-
gandæ; sic enim clarius natura spiritus, qui corpo-
ri opponitur, innotescet.

II.
REN: DES
CARTES
par. 2. Phi.
n. 4. ratio-
nem corpo-
ris ponit in
actuali
extensione.

Rejiciendum verò hic in primis quod asserit qui-
dam recentior, qui naturam & notionem corporis
consistere ait in actuali extensione, seu in eo quod
sit res extensa in longum, latum, & profundum.

III.
Rejicitur
hac senten-
tia.

Sed hæc sententia à nullo Orthodoxo sustineri
potest: quare à Theologis rejicitur ut erronea in
fide. Ratio est clara; nam in sacrosanctâ Eucharis-
tiâ est verum & reale Corpus Christi, & tamen
illic non habet actualem extensionem secundum
longum, latum, & profundum, cum non solum sit
totum sub totâ hostiâ consecratâ, sed totum etiam
sub qualibet illius parte, ergo certum est in hoc non
esse situm conceptum corporis. Hæc si consideras-
set hic auctor, in hanc opinionem, non incidisset.
Tanti interest ad rectè Philosophandum, ut quis
veritatis sit in Theologicis.

SECTIO I.

Varia sententia de ratione Corporis &
Spiritus.

I.
Prima sent.
ponit con-
ceptum cor-
poris in de-
pendentiâ à
materiâ.

Hoc ergo tanquam fidei principiis contrario
rejeçto; Prima sententia affirmat conceptum
corporeitatis consistere in dependentiâ à materiâ
tanquam à subiecto, & conceptum spiritualitatis in
independentiâ ab eadem sub illâ ratione, quod
addunt, quia alio modo, inquirunt, potest aliquid
pendere à materiâ, ut unio spiritualis, quam aliqui
ponunt inter animam & corpus, pendet à materiâ
tanquam à termino: item species intelligibiles pen-
dent efficienter à phantasmatibus materialibus,
quæ tamen nihilominus sunt spirituales.

II.
Contra, est
possibile
corpus sim-
plex, quod
non depen-
det à mate-
riâ.

Contra primò, non implicat corpus simplex, imò
cælum de facto esse ejusmodi tanquã probabilis
asseruimus in lib. de cælo, d. 3. ergo ratio corporis
universum non consistit in dependentiâ à materiâ,
hoc enim esset corpus, & tamen à materiâ non de-
penderet. Nec ratio etiam spiritualitatis consistit in
independentiâ à materiâ: hoc enim corpus esset in-
dependens à materiâ, & tamen non foret quid spi-
rituale. Contra secundò, creatio accidentis alicujus
materialis & corporei, albedinis v.g. caloris, aut
quantitatis, est corporea, & tamen non dependet
subjeçtivè à materiâ per modum sustentantis, nec
ut quod, nec ut quo, sed planè contrarium, ergo. De
hac tamen creatione postea recurret sermo.

III.
Secunda
sent. est
rationem
corporis
consistere in
sensibilitate.

Secunda aliorum sententia est, materialitatem
consistere in sensibilitate, seu aptitudine quâdam ad
movendum aliquem sensum: spiritualitatem verò
consistere in subtiliori quodâ existendi mo-
do, nullo sensu perceptibili. Sed contra, nam sub-
stantiæ omnes, & multa accidentia non sunt ullo
sensu perceptibilia, & tamen sunt materialia seu
corporea, ergo. Major probatur, & primò de sub-
stantiis est clarum. Idem etiam ostenditur in acci-
dentibus; actus enim sensuum, & species ipsæ sensu-

biles non percipiuntur ullo sensu, ac proinde sunt
solum sensibiles activè, id est, ordinatæ ex natura
suâ ad sensationes efficiendas: quo etiam modo ad
illas ordinatur anima. Idem est de aliis plurimis
occultis qualitatibus tum in viventibus, quæ con-
stituunt eorum organizationem accidentalem,
tum in cælis, stellis, & planetis, per quos varios effe-
ctus in terræ visceribus produciunt. Et si dicas, licet
nullo sensu qui de facto est, possint percipi, posse
tamen dari sensum horum omnium perceptivum:
idem dicunt aliqui de spiritibus, asserunt enim pos-
sibilem esse sensum, qui spiritualia percipiat.

IV.

Tertia sententia affirmat conceptum corporis
consistere in impenetrabilitate: conceptum verò
spiritus è contra in penetrabilitate. Hæc tamen sen-
tentia ita latè sumpta non videtur facile sustineri
posse; multa enim accidentia, ut omnes primæ qua-
litates, lux etiâ, colores, imò & ipsa quantitas, sunt
penetrabiles cum materiâ, & aliis rebus materiali-
bus, & corporeis. Item materia & forma inter se
cōnaturaliter penetrantur, ergo universim loquen-
do non potest ratio corporeitatis consistere in im-
penetrabilitate ita latè sumptâ; quidquid sit de im-
penetrabilitate alio modo explicatâ, de qua postea.

V.

Dices, non quamcunque penetrabilitatem obsta-
re conceptui corporis, sed penetrabilitatem cum
aliâ re ejusdem speciei: materia autem & forma
non sunt ejusdem speciei, sicut nec calor & siccitas,
& alia hujusmodi accidentia, ergo non obstante
hac penetrabilitate, poterunt esse materialia: res
autem spirituales sunt penetrabiles cum aliis ejus-
dem speciei, ut una anima, vel unus Angelus cum
alio; cum tamen duæ materiæ, vel duæ quantitates
inter se penetrari non possint. Unde inferitur, im-
penetrabilitatem cum aliâ re ejusdem speciei consti-
tuere rationem corporeitatis, & penetrabilitatem
cum aliâ re ejusdem speciei rationem spiritualitatis.
Ita P. Arriaga hic d. 1. l. 4. sub l. 6. & alii.

VI.

Contra primò, gradus qualitatis inter se pene-
trantur, & licet de aliquibus dici possit, & debeat
esse heterogeneos, & consequenter aliquo modo
diversæ speciei, ut ostendimus in lib. de Generatione
nec sicque in his cesset objectio, de omnibus tamen
non est perinde certum, unde d. 10. de Generat. sect.
2. n. 6. & 7. ostendi aliquas qualitates componi ex
gradibus homogeneis. Quod ad hominem saltem
urget contra multos ex his auctoribus, qui univer-
sum affirmant, gradus intensiōis in omnibus qua-
litatibus esse homogeneos, & ejusdem speciei. De-
inde, duæ visiones duorum objectorum similia
possunt simul esse, & penetrari in eodem oculo.

VII.

Præterea, licet quidem duæ qualitates, vel duæ
formæ materiales non possint inter se penetrari, id
tamen non provenit ratione ipsarum formarum: si
enim separarentur à materiâ & quantitate, pene-
trarentur inter se naturaliter, sicut & color videre-
tur separatus à subiecto, ut cernitur in speciebus
Sacramentalibus: miraculum ergo est quod sepa-
rentur à subiectis & quantitate, & separata confer-
rentur; nullum autem est miraculum, positâ sepa-
ratione, quod penetrarentur: ergo quantum est ex
se, sunt formæ illæ penetrabiles, sicut & acciden-
tia.

SECTIO II.

Conceptus corporeitatis non consistit in divisibilitate integrali: & spiritualitatis in indivisibilitate.

tibus quoad tempus, cum minus perfecte inter se uniantur.

Dices; sola extensio partium secundum tempus non facit molem, sicque non repugnat spiritus. Contrà primò, nec sola extensio partium secundum locum facit molem; moles enim secundum communem conceptum omnium dicitur impenetrabilitatem, ergo in hac potius quam in divisibilitate constituitur est ratio corporis. Contrà secundò, si moles dicat solam divisibilitatem partium versus trinam dimensionem, longitudinem scilicet, latitudinem, & profunditatem, ergo idem est facere molem, & habere partes hoc modo divisibiles, ergo petitur in hac responsione principium, idè enim responderetur non posse rem spiritualement habere partes, quia faceret molem, & tamen idem planè est & re & ratione secundum hanc sententiam habere partes, & facere molem, ergo idè formaliter dicunt non posse rem spiritualement habere partes, quia non potest habere partes.

Contrà tertio, si sola moles seu trina dimensio obstat rei spirituali, quidni saltem dari poterit res aliqua spiritualis in una tantum, vel duabus dimensionibus? ut si Angelus constitutus in puncto, aut linea, se moveat in lineam, vel superficiem, retinendo prius punctum aut lineam spatij, tunc quare non posset ubicatio illa esse divisibilis secundum diversas partes? nec enim faceret molem. Ac proinde non tantæ molis est hæc solutio, ut nonnullis videtur. Sed de ubicatione Angelicâ plura postea.

Nunc ergo probatur minor primi syllogismi in argumento positi, nempe, posse dari rem spiritualement habentem diversas partes correspondentes diversis partibus temporis: primò enim admittitur à plurimis auctoribus hujus sententiæ duratio distincta à re durante, quæ cum sit essentialis correspondentia cum diversis partibus temporis imaginarij, necessariò habere debet diversas partes successivas & fluentes, & consequenter componetur integraliter ex illis, & tamen juxta adversarios est spiritualis, ergo res spiritualis successiva componi potest integraliter ex diversis partibus extensivis: quidni ergo & res permanens: Secundò, admittunt posse dari lumen gloriæ transiens, seu fluens, & successivum.

Impugnatur eadem sententia tertio: quando applicatur objectum aliquod successivè, oculis, ut cum quis aspiciat solem, aut lunam orientem, vel præterlabentem fluvium, sicut species visiva illorum producit successivè in oculo, & actus phantasmatis in imaginativâ, ita & species intelligibilis eorundem in intellectu successivè produceretur, & actus similiter apprehensionis, quæ tamen sunt spirituales: sicut enim apparet successivè nova pars objecti, ita & nova pars actûs illud repræsentans producit, tam in oculo, quàm in intellectu & imaginativâ, nisi quis dicere velit singulis momentis perire totum actum, & alium totum emergere, vel simul manere infinitos actus & species totales in intellectu, & non unum actum vel speciem totalem ex omnibus illis conflata: quod tamen gratis diceretur, & non vitatur petitio principij, cum aliam illius causam reddere non possint, nisi quia res spiritualis non potest habere diversas partes extensivas, quod est in questione: Nec ulla apparet ratio, cur non æquè possit esse una species ex omnibus illis conflata, ac tanta farrago specierum inter se discontinuarum, cum continuatio addat aliquam perfectionem.

Responderi posset, novas illas partes speciei intelligibilis, & actus intellectus fore partes intensivas, cum recipiantur in eadem parte subjecti. Contrà primò, si hoc sufficiat ad intensivum, ergo nulla omnino potest esse pars extensiva speciei in intellectu, v.

VI.

Extensio sola partium quoad locum non magis facit molem, quàm extensio quoad tempus.

VII.

Posset Angelus moveri se in lineam per ubicationem divisibilem.

VIII.

Ostenitur rem spiritualement habere diversas partes successivas.

IX.

Sicut species materialis consistat diversis partibus in oculo, ita & species intelligibilis in intellectu.

X.

Dices; novæ illæ partes speciei sunt intensivæ, non extensivæ.

I. Quarta sententia est P. Vasq. 1. p. d. 188. f. 7. n. 30. Granado 1. p. tract. 9. d. 3. sec. 3. Hurt. d. 2. de Animâ, f. 3. præcipuè subf. 4. in novâ editione, & aliorum, qui dicunt rationem corporis consistere in eo quòd res habeat aliquas partes integrales extensivas; & è contrà, rationem spiritûs in eandem partium carentiâ. Argumenta hujus sententiæ afferuntur sec. sequente.

II. Impugnatur hæc sententia primò: non enim est ex quo capite repugnet res aliqua spiritualis, quæ habeat in se diversas partes integrales, ergo conceptus spiritualitatis non consistit in negatione partium integranium. Dices; repugnare illius simplicitati. Contrà, non minùs repugnat simplicitati alicujus rei diversitas partium secundum intentionem, quàm secundum extensionem: sed possunt res spirituales habere diversas partes intensivas, etiam juxta auctores hujus sententiæ; dicunt enim habitus naturales intendi, & remitti; item gratiam, habitus, & actus supernaturales docent communiter auctores intendi per additionem gradus ad gradum, ergo multiplicitas partium non obstat simplicitati rei spiritualis.

III. Dices: intentionem qualitatis fieri in eadem parte subjecti, sicque arguere ex conceptu suo perfectionem, ac proinde stare potest cum perfectione rei spiritualis: extensio autem arguit imperfectionem: à re proinde spirituali penitus est ableganda. Contrà primò, multæ res spirituales sunt imperfectiores plurimis rebus materialibus, ergo non est cur illæ respiciant divisibilitatem, cum hæc aliis rebus ipsis longè perfectioribus competat. Contrà secundò, extensio est aliqua perfectio, licet non tanta quanta intensio; res enim magna, & extensa per diversas partes sibi additas, habet plus virtutis post hanc additionem quàm antè, ergo cum sit aliqua perfectio, non est cur spiritum dedecet.

IV. Dices; extensio arguit indigentiam & incompletionem. Contrà, sic etiam intensio, illa versus novam partem spatij vel subjecti, hæc versus eandem. Deinde: est prædicatum in Deo, quod aliquo modo quasi correspondet extensioni rerum creaturarum, nempe immensitas, quæ facit Deum præsentem, & aliquo modo diffusum per omne spatium, nullum tamen est in Deo prædicatum quod correspondeat partibus intensivis. Dices; non diffunditur Deus per diversas partes, sicut cælum, & res materiales, hoc enim esset contra simplicitatem spiritus. Contrà, ergo tota ratio hujus est diversitas illa, ut dixi, & realis distinctio partium quæ obstat simplicitati spiritûs in hac sententiâ, sed non minùs partes intensivis realiter distinguuntur quàm partes extensivis, ergo si hæc obstat simplicitati spiritûs, obstant etiam illæ; ergo &c.

V. Secundò impugnatur hæc sententia: Non minùs arguit imperfectionem, seu modum existendi imperfectum compositio integralis in ordine ad tempus, quàm in ordine ad locum: sed potest dari aliquid spirituale constans ex diversis partibus integralibus secundum spatium temporis, ergo & secundum spatium loci. Major videtur certa: si enim imperfectio sit ipsa distinctio partium, tam partes sunt distinctæ in ordine ad correspondendum diversis partibus temporis, quàm loci: extensio etiam non est minor in uno quàm in alio, imò imperfectior in par-

Resp. esse ex-
tensivum
cum sine
circa novam
partem obje-
cti

lectu, vel animâ, imò nec speciei visibilis in oculo, cum necessariò recipiantur omnes partes in eodem subjecto, nulla enim est pars oculi, quæ non recipiat partem speciei visibilis à singulis partibus objecti. Contrà secundò, nova pars intensiva speciei longè aliud munus habet, & ordinatur ad idem omnino objectum, seu eandem ejus partem, clariùs videndam, non ad representationem novæ partis objecti, sic enim est extensior solum visio, seu intellectio, non intensior: nec enim intensius quis videt lunam, seu primam illius medietatem, postquam tota jam emerit supra horizontem, quàm dum media tantum illa appareret. Unde contrà tertio, secunda enim medietas, vel ultima quarta pars visionis, aut intellectiois correspondet præcisè ultimæ medietati, vel quartæ parti objecti, non aliis, ergo non reddit visionem aut intellectioem magis intensam, sed solum magis extensam.

SECTIO III.

IV. *Impugnatur ulterius sententia conceptum corporis statuentis in divisibilitate integrali.*

I. *Angelus movens se successivè producit ubicationem spirituales divisibilem extensivè.*

Quartò impugnatur prædicta sententia: Angelus secundum omnes movetur successivè continuè, ergo terminum habere debet continuum & successivum; motus enim nihil est aliud quàm productio ubicationis, quæ est illius terminus, ergo ubiatio hæc debet habere diversas partes correspondentes diversis partibus spatij & motus, & tamen ubiatio Angelica est spiritualis, juxta adversarios, ergo aliquid spirituale potest habere diversas partes integrales extensivas.

II. *Dices, partes hæ sunt solum fluentes.*

Dices, partes illas esse fluentes, & solum successivas, nil autem contra naturam spiritus habere hujusmodi partes. Contrà primò, non apparet cur potius convenire possint rei spirituali partes fluentes, & successivæ, quàm permanentes, cum non minus sint partes integrales & extensivæ, quàm illæ, ut supra diximus. Contrà secundò, ponamus Angelum in mediâ parte gymnasij existentem, se successivè extendere ad aliam mediam partem, retinendo adhuc ubiatioem in præcedente, tunc non ita sunt successivæ partes hujus ubicationis acquisitæ, quin maneant & constituent unam ubiatioem permanentem, ergo saltem in hoc casu ubiatio illa, quam tamen docent adversarii omnes esse spirituales, habebit diversas partes extensivas.

III. *Ubiatio, quam Angelus acquirit successivè non potest esse indivisibilis.*

Dices, non erit ubiatio illa divisibilis, sed indivisibilis, diffusa per totum spatium. Contrà primò, hoc enim nullo modo sustineri potest de ubicatione per motum acquisita, illa enim cum novis semper, ac novis correspondeat partibus spatij, omnino eadem esse non potest. Contrà secundò, d. 13. Phys. l. 5. & 6. ostendi repugnare hujusmodi ubiatioem vel unionem indivisibilem correspondentem spatio vel subiecto divisibili, divisibiliter existenti.

IV. *Si ubiatio animæ sit indivisibilis sequitur animam ad aliquod spatium antecedere, vel subsequi corpus.*

Contrà tertio, si ubiatio hæc sit indivisibilis, sequeretur, animam prævertere, ad aliquod spatium, seu antecedere corpus, quando homo movetur: dicunt enim auctores hujus sententiæ nihil indivisibile posse produci in tempore, & consequenter cum ubiatio corporis sit divisibilis, & producat in tempore, ubiatio autem animæ indivisibilis, & semper producat in instante, sequitur, quando anima movetur, & redditur præsens spatio novo, corpus non moveri, & e contrà, ergo in instante A. v. g. anima sit præsens spatio A, cui non sit tunc præsens corpus, ergo anima anteverit corpus, sicque ad aliquod spa-

tium erit extra corpus, & Angelus intuitivè videns hominem, videt animam ad spatium aliquod exiguum loci non unitam corpori. Quod si admittatur, quidni ibi possit anima cognoscere res intuitivè, cum in illo spatio non alligetur corpori, nec ab eo ullo modo dependeat.

Quartò, simile argumentum fit de Unione spirituali, quam ponit P. Hurt. in homine, quæ videtur necessariò concedenda esse divisibilis, & habere diversas partes extensivas, quando enim homo nutritur, anima extenditur, & unitur novæ parti materiæ, sed hoc fieri non potest per eandem unionem, quæ prius uniebatur aliis partibus, sic enim mutaret essentiam, ergo debet esse nova, saltem partialis.

Dices, priori unione deperditâ, emergit nova totalis, quæ unitur anima & prioribus partibus, & his denud acquisitis. Contrà, quando nutritur homo, non potest eo instante quo acquiritur nova pars materiæ, deperdi unio præcedens, ergo. Probat antecedens, nutritio est actio vitalis, ergo pro aliquo priori uniti debet anima, quàm producat nutritioem, ergo in illo instante reali non potest perire illa unio, & alia emergere; sic enim pro illo priori non esset anima unita, & consequenter pro illo priori non esset homo, nec vivens, seu principium vitale, sicque non esset nutritio, quæ, ut dixi, est actio vitalis, actio enim vitalis procedere nequit nisi à principio vitali.

Dices, pro illo priori unitur anima corpori per alteram unionem materialem, & corpoream, quod sufficit ad nutritionem. Contrà: secundum auctores illius sententiæ una unio non constituit vivens, seu principium vitale, sed nutritio est actio vitalis, ergo debet procedere à principio habente duplicem unionem, ergo non potest illo instante mutari altera unio, sic enim pro illo priori quo producit secundam, non haberet nisi unam, cum hæc secunda non possit præsupponi ad seipsam.

Dices primò cum P. Hurt. citato; S. Thomam & S. Augustinum asserere rationem corporis consistere in divisibilitate, seu compositione ex partibus integrantes, & inde probant Deum non esse corpus. At mirum esset ita generatim loqui Sanctos hos Doctores, ut nihil velint esse corporeum, quod non constet partibus integrantes, cum manifestum sit, & ipse P. Hurtado cum aliis hujus sententiæ auctoribus fateatur S. Thomam statuere animas brutorum indivisibiles, quas tamen nullus unquam affirmabat esse spirituales, sed omnes & ipse S. Thomas ubique asserit esse materiales, quia pendet ab hac nostrâ materiâ, & ex illius potentiâ generantur. Idem etiam clarissimè variis in locis docet S. Augustinus; ergo universum non censet quicquid caret partibus, esse spirituale. Tantum ergo negant, Deum esse instar rerum materialium, quæ hic oculis subjiciuntur: eorum proinde auctoritas non contra nos, sed potius pro nobis facit, ut constet.

Dices secundò; res omnes corporeæ quæ de facto sunt, sunt divisibiles in partes extensivas, & e contrà res omnes spirituales indivisibiles, ergo gratis asseritur esse possibile aliquid corporeum indivisibile, & aliquid spirituale divisibile. Resp. antecedens esse dubium; unde enim ostenditur ubiatioem Angelicam, & unionem spirituales, quam ponunt hi auctores inter animam & corpus, non habere partes: certè clariùs multò intelligitur motus continuus Angelorum dum se extendunt ad novum spatium, & nutritio in homine, si statuatur divisibiles extensivè ubiatio & unio. Deinde, puncta sunt indivisibilia, & tamen quid corporeum. Præterea, formæ perfectiorum viventium sunt indivisibiles juxta S. Augustinum & S. Thomam sequentes hac in parte opi-

V. *Idem est in quorundam opinione in nutritione hominis.*

VI. *Dum homo nutritur unio tunc acquiritur ab eis esse divisi-*

VII. *Proa unio in hac sententia ad nutritionem non sufficit.*

VIII. *Dices S. Aug. & S. Thomam rationem corporis statuere in divisibilitate.*

Satis est av-
ertitatis S.
Aug. & S.
Thomam con-
tra naturam
corporis.

IX. *Falsè asseritur res omnes corporeas de facto esse divisibiles & spirituales indivisibiles.*

nionem Aristotelis; qui tamen omnes, ut dixi, vocat semper has formas materiales, ergo res omnes corporeæ, quæ de facto sunt, non sunt divisibiles, & res incorporeæ, seu spirituales indivisibiles.

X. Deinde, admissio antecedente, negatur consequentia; sic enim plurimi, licet dicant nullum de facto dari corpus non compositum ex materiâ & formâ, asserunt tamè possibile esse corpus simplex. Item affirmant multi possibilem esse creaturam quæ creetur, posse aliquid permanens esse ab æterno, & sexcenta huiusmodi: imò pleraque ex his admittunt ij, qui hoc isthuc obijciunt; ergo ab existentibus non rectè arguitur ad possibile.

SECTIO IV.

Vera sententia de conceptu Corporis & spiritus.

I. Notandum primò, Corpus dividi à Philosophis in Physicum & Mathematicum, Corpus Physicum est vel aliquid constans ex materiâ & formâ cum suâ quâritate, ut equus, leo, ignis, aqua, lignum: vel simplex, seu aliquid per se completum, non constans materiâ & formâ, quale in lib. de celo d. 3. diximus probabilius videri de facto esse cælum. Corpus etiam physicum dicitur materiâ & forma materialis. Corpus mathematicum est sola quantitas, ideo vocata corpus mathematicum, quod mathematici illam solam abstractam à materiâ considerent in ordine ad suas dimensiones, & figuras, ut circulos, triangulos &c. quos ipsi ex lineis & superficiebus ad finem ubi intentum imaginariè conficiunt.

II. Notandum secundò, non quicquid est corporeum, esse corpus; nec quicquid est spirituale spiritus, sed nomen corporis & spiritus præcipuis tantum in vitroque ordine tribui. Corpus ergo Mathematicum simpliciter sumptum sonat aliquid trine dimensionum, seu habens longitudinem, latitudinem, & profunditatem. In physicis verò Corpus est vel simplex illud de quo supra, vel compositum aliquid completum, vel saltem illius partes: aliqua autem omnia quæ spectant ad prædicta, vocantur corporeæ, non corpora.

III. Spiritus etiam sumitur communiter pro re spirituali per se subsistente, ut est Deus, Angeli, & anima rationalis; reliqua verò dicuntur non spiritus absolute & simpliciter, sed res spirituales; actus enim intellectus & voluntas, species intelligibiles, vbiatio Angelica, unio inter animam & corpus hominis, si sit spiritualis, non vocantur spiritus, sed spirituales. Non tamen hic ita rigurose adharemus huic acceptioni corporis: licet enim Corpus perfectissimum substantialiter sit vel simplex illud, vel compositum ex materiâ & formâ, in ratione tamen corporis formaliter potest quantitas, vel aliquid aliud esse corpus. Nec obstat quominus eadem quantitas diversimodè accepta, sit & Corpus mathematicum, & physicum. His positis,

IV. Dicendum: rationem corporis seu rei corporeæ prout distinguitur à spiritu, esse ut vel sit quantitas, vel quid habens connexionem aliquam physicam cum illâ, ita ut sine eâ existere connaturaliter non possit. Ratio huius est, quia hic conceptus competit omnibus & solis rebus corporeis, ut inductione constabit discurrenti: primò enim competit materiæ & formæ materiali: item corpori completo, tam simplici quam composito: omnibus item accidentibus ab illius complementum spectantibus, albedini scilicet, nigredini, & reliquis coloribus, luci etiam primis qualitatibus &c. præterea modis omnibus ad corporum completum constitutionem & integritatem.

R. P. Th. Comptoni Philosophiæ

tatem, sive substantialem, sive accidentalem spectantibus: ac proinde nulla res est materialis, cui hæc connaturalis dependentia & physica connexio cum quantitate non competat.

SECTIO V.

Objectiones contra nostram sententiam de Corpore & spiritu.

O Bijcies primò: non est evidens implicancia cur non possit dari unio indivisibilis subiectata in animâ, & terminata ad corpus, ita ut tota sit in toto, & tota in qualibet illius parte, qualem de facto ponit P. Hort. & P. Vasquez. sed hæc unio esset spiritualis, res enim indivisibiliseducta ex potentia subiecti spiritualis, est spiritualis, ergo. Retorqueo argumentum, non est evidens implicancia cur non possit dari unio, vel forma indivisibiliseducta ex potentia subiecti divisibilis, quales de facto ait S. Augustinus & S. Thomas esse animas brutorum, talis autem unio & forma esset corporea & materialis, utpoteeducta ex potentia materiæ, & subiecti quantitativi, ergo conceptus rei spiritualis non consistit in indivisibilitate. Quod si dicas, hanc formam & unionem fore spirituales, eodem modo dicam ego unionem illam fore corpoream: sicut enim dependentia à materiâ & quantitate hic secundum te non impedit rationem spiritus, ita indivisibilitas, &eductio ex subiecto spirituali non impedit ibi rationem corporis. Deinde d. 13. Phys. Met. 5. & 6. ostendi implicare eiusmodi unionem.

Obijcies secundò: assignari debet una aliqua ratio in quâ materiâ, quantitas, & accidentia materialia conveniant, sed nulla est alia præter divisibilitatem secundum partes integrales, ergo. Probat minor, secundum nostram sententiam ratio corporis debet uni convenire primariò, nempe quantitati, alijs secundum secundariò, & in ordine ad illam. Contrâ etiam in contrariâ sententiâ non convenit eadem ratio corporis omnibus; ratio enim quam assignant, est esse divisibile, seu habere partes integrantes: sed punctum non habet partes, nec est divisibile, sed indivisibile, ergo una ratio non competit omnibus rebus corporeis, etiam in hac sententiâ.

Dices, rationem corporis seu rei corporeæ esse ut constet partibus & punctis. Contrâ, punctum non constet partibus & punctis, & tamen est quid corporeum. Dices, saltem ordinari punctum ad constitutionem alicuius rei ex partibus & punctis, hoc autem sufficit ad rationem rei corporeæ. Contrâ, ergo conceptus corporis non est unus, ut contendunt adversarij, sed debet sumi sub distinctione, nempe ut corpus sit illud quod vel constet ex partibus, vel ad tale aliquid constituendum ordinatur, quod in re fatentur ipsi, nihil enim apud eos frequentius, quam corpus esse omne id quod habet partes, vel ut quod, vel ut quod ergo quoad hoc est par difficultas utriusque sententiæ: nec magis est una ratio quod habet partes ut quod vel ut quo, seu quod est divisibile in partes, vel quod ordinatur ad aliquid hoc modo divisibile constituendum, quam est una ratio quantitas vel quod ordinatur ad quantitatem, seu aliquem ad eam dicit ordinem.

Respondebis; posse abstrahi unam rationem ab omnibus rebus corporeis, nempe ordinari essentialiter ad constituendum unum totum, hæc autem ratio tam competit punctis, quam partibus proportionalibus, cum & hæc dicant essentialem ordinem ad puncta, utpote sine quibus nullo modo esse possunt, neque hæc vicissim sine ulla. Contrâ primò, nullus

T

hæc

hactenus rationem corporis hoc modo constituit. Contra secundum, probabile enim est, sicut datur: punctum continuativum, seu quod petat utrinque partes, & terminativum quod solum petat eas ex una parte, ita & posse dari punctum aliquod absolutum, & quod nullam requirat partem, quod & plurimi fatentur ex adversa ijs, & in motu seu tempore reali non videtur negari posse.

V.
Sequitur
ipsa com-
posita non
esse
corpora.

Contra tertium, & precipue ergo composita ipsa, ut homo, equus, leo &c. non sunt corpora, cum non ordinentur essentialiter ad constituendum corpus; quod enim est corpus non ordinatur essentialiter ad constituendum corpus; nec enim homo ordinatur essentialiter ad constituendum alium hominem, aut equus ad constituendum alium equum: imò repugnant huic conceptui. Tandem ergo constituere debent conceptum corporis sub distinctione, nempe ut illud sit res corpora, quod vel est divisibile, seu corpus, vel ad illud constituendum ordinatur.

VI
Sufficit
quod as-
signetur
conceptus
aliquis
rei
corporee,
sub dis-
tinctione.

Assignatur
visus con-
ceptus cor-
poris.

Ad argumentum ergo responderetur primum: non esse inconveniens ut ratio corporis latissime sumpta, prout distinguitur à spiritu, & idem sonat ac corporeum, primario competat uni, alijs secundario. Secundò dico: posse saltem sub distinctione assignari unam aliquam rationem, quæ modo etiam sibi proportionato, seu sub distinctione conveniat omnibus interioribus; quicquid enim est corporeum, vel est quantitas, vel cum ea habens connexionem. Tertio dico: posse assignari rationem unam simpliciter, nempe habere dependentiam in esse à quantitate. Quod hæc ratio conveniat alijs rebus corporeis non est dubium, quod competat ipsi quantitati, in quo est difficultas, sic ostendo: nulla enim est pars quantitatis, quæ non sit quantitas, cum nulla sit pars quantitatis ut una, palmus &c. quæ non habeat in se duas medietates, vel quatuor quartas partes à quibus dependeat, totum enim necessario pendet à suis partibus.

VII.
Optime ex-
plicatur
imperfectio
corporis per
dependentiam
à
quantitate.

Obijcies tertio: debere assignari aliquam rationem, in qua cernatur imperfectio, quam corpus ex conceptu suo dicit, & spiritus excludit: sed hæc imperfectio non potest esse alia, quam compositio integralis, ergo. Nego minorem, primum, quia compositio integralis non est hæc imperfectio, cum conveniat aliquibus rebus spiritualibus, tam secundum partes extensivas, quam intensivas, ut ostensum est. Deinde, alia potest assignari ratio in qua consistat hæc imperfectio, nempe dependentia, vel connexio cum quantitate, ita ut sine ea connaturaliter existere non possit: per se enim loquendo quantitas arguit in conceptu suo maiorem imperfectionem, cum sit crassum quiddam, quam ut habere diversas partes: sub hoc enim conceptu precipue constituit quantitas molem quæ ex natura sua sonat quid crassum, & non subtile, instar spiritus.

VIII.
Dices: actio
quæ gratia
obediencia
liter ad ac-
tionem
reducitur
est a pe-
dore
d
quantitate,
et tamen est
spiritualis.

Resp. actio-
nem illam
esse mate-
rialem.

IX

Obijcies quarto: actio generativa, quæ secundum probabilem sententiam de potentia obedientiali, gratia educeretur ex potentia lapidis, vel alterius subiecti materialis, est spiritualis; ergo potest aliquid spirituale habere necessariam connexionem cum re materiali, & quantitate. Resp. actionem illam fore materialem & corpoream. Nec magis mirum est posse actionem materialem producere rem spiritua-lem, quam posse actionem accidentalem (qualem contraria sententia auctores dicunt esse creationem Angeli, & alias actiones terminatas ad substantias) producere substantiam, & actionem, quæ est modus, posse producere rem completam.

Urgebis; ergo & actio naturalis producere poterit terminum supernaturalem. Nego consequentiam, nec magis sequitur hoc ex eo quod actio materialis possit producere rem spiritua-lem, quam quod

actio accidentalis, seu quæ sit in substantia accedens, possit producere substantiam aut actio modalis rem completam, & alia huiusmodi. Ratio ergo disparitatis est, quia cum actio sit exercitium, & quasi applicatio virium agentis, si terminus supernaturalis produceretur per actionem naturalem, sequeretur, agens naturale applicare vires planè naturaliter ad terminum qui est supra vires eius naturales.

SECTIO VI.

Alie obiectiones contra nostram sententiam de Corpore & Spiritu.

I.

Obijcies quintò: multæ operationes spirituales, ut intellectio & volitio in viâ petunt coniungi materia: postulant enim exerceri cum conversione ad phantasmatum, seu dependentem ab illis tanquam ab excitantibus. Resp. nullum actum intellectus vel voluntatis in viâ ita pendere à materia, vel quantitate, ut sine ijs existere naturaliter non possit: sicut enim anima ipsa potest naturaliter existere separata: ita & secum naturaliter fertur, ait S. Thomas 1. 2. q. 89. ar. 6. omnes suas species, & habitus spirituales, utpote quæ non corrumpuntur: ac proinde docet ibidem S. Doctor animam separatam exercere planè similes operationes ijs, quas exercebat in corpore. Quia de causâ Cajetanus ad illum articulum serio omnes ahortatur ad studia literarum, quippe quorum fructus duret etiam post obitum, & futurus sit sempiternus.

Obijcies sexto: saltem actio quæ phantasma producit species impressas in intellectu, existere nequit nisi dependentem ab ipso phantasmate, & consequenter dependentem à materia & quantitate, à quibus phantasma, upote sensus materialis, dependet, & tamen actio illa est spiritualis, cum educatur ad quantitatem ex subiecto spirituali, nempe animâ, ergo non omne quod pendet à quantitate, & existere non potest naturaliter sine illâ, est materiale, & corporeum. Resp. iuxta probabilem multorum sententiam (de qua tamen postea) phantasma non concurrere effectivè ad speciem intelligibilem producendam, sed solum intentionaliter, seu excitando intellectum, & occasionem quasi præbendo ad speciem illius productionem.

Obijcies septimò: actus intellectus quo anima beatissima Virginis in cælo intuitivè se videt unitam corpori, est spiritualis, & tamen habet connexionem intrinsecam cum quantitate, ergo per hanc connexionem non rectè explicatur natura rei corporeæ. Resp. faciliè, connexionem hanc non esse physicam, imò nec propriam, & ex genere suo intrinsecam, sed extrinsecam & obiectivam, quæ non est dependentia intrinseca. Unde, si anima aliqua esset in duobus locis maxime disiunctis cæli Empyrei, & in uno tantum loco unita corpori, posset in illo loco ubi non est unita, habere hunc eundem actum numero, quo intuitivè videat se corpori, & consequenter quantitati unitam: ergo hic actus non petit intrinsecam connexionem cum quantitate, cum connaturaliter existere possit ei intrinsece non unita. Imò si anima in instante A eliciat actum quo se videt intuitivè unitam corpori in illo instante, & in instante B separaretur à corpore, & corpus unum cum quantitate annihilaretur, posset adhuc continuare actum, & dicere ego pro instante A sum unita corpori, ergo hæc connexio non est intrinseca sed obiectiva & extrinseca, cum existeret connaturaliter possit actus, etiam non existente quantitate, nec corpore.

Obijcies octavo: creatio albedinis est materialis, & ta-

III

visio intuitiva
quæ unitam
videt se
unitam cor-
pori, est spiri-
tualis.

Connexio
quæ actus
ille intuiti-
vus habet
cum corpore,
& quantitate,
est tantum
extrinseca.

IV.

& ta-

Obij. crea-
tionem al-
bedinis fore
spiritualem.

Resp. esse
materiale,
& habere
connexionem
cum quanti-
tate.

V.
Differentia
inter animam
rationalem,
& accidens
creatum, in
dependencia
a subiecto.

VI.
Creatio illa
albedinis di-
ci potest spi-
ritualis.

VII.
Res quadam
nec spiritua-
lis proprie,
nec corpo-
realis clas-
sicus cuiusdam
media.

VIII.
Quomodo
notatio
eo poris
Christi in

& tamen non habet ullam dependentiam vel connexionem cum quantitate, aut materia: creatio enim est independentia a subiecto, unde petit ut terminus ipse non insit subiecto. Resp. creationem non redde terminum independentem a subiecto informationis, sed solum sustentationis: quare licet non dependeat materialiter a subiecto albedo creata, petit tamen connaturaliter illud informare, seu ei inesse, cum sit accidens, & consequenter res valde imperfecta. Sicut ergo materia, licet creetur, petit tamen semper habere aliquam formam: ita & accidentia, & formae materiales petunt semper connaturaliter inesse subiecto, quantumvis creentur.

Anima vero rationalis non dicit necessarium connexionem cum materia, seu subiecto informationis, quia licet sit quid incompletum, utpote forma, non tamen tam strictum dicit ordinem ad suum subiectum, sicut accidens cuius esse est inesse, estque ex natura sua entis ens, munusque ipsius est ut sit ornatus quidam, & complementum substantiae. At vero anima multas habet operationes independentes a corpore: ex quo fit, quod possit naturaliter existere sine illo, praecipue cum operationes illae sint, per se loquendo, nobiliores iis, quas exercet in corpore.

Secundo respondetur, creationem hanc, si reddat creatorem ita independentem ab omni connexionem cum materia & quantitate, ut connaturaliter sine iis existere possit, fore spiritualem. Quod autem ex antiquis nullus hoc asseruerit, nil mirum, cum haec quaestio hoc solum tempore exacte discuti coeperit. Ponenda itaque cuique sua sunt principia, iisque adherendum, & cuncta cuique ad eam, quam statuit, normam reducenda.

Deinde, ponamus albedinem divinitus creati per creationem indivisibilem: si haec creatio esset corporea, ergo res aliqua indivisibilis erit corporea: si spiritualis, aliquid materiale seu corporeum potest produci per actionem spiritualem: si tandem dicatur hanc indivisibilem creationem albedinis nec proprie fore spiritualem, nec corpoream, sed tertiae cuiusdam classis, idem dicam de creatione illius divisibili in nostra sententia, nempe, fore tertiae illius classis & seriei, quod scilicet non habeat propriam & immediatam connexionem cum quantitate, sed remotam solum, & impropiam, in quantum nimirum respicit talem entitatem immediatam, quae naturaliter existere non potest sine quantitate. Et ad hanc classem multae aliae res de quibus est controversia utrum sint corporeae an spirituales, reduci possunt.

Obijcies nondum: ubicatio corporis Christi in Eucharistia est materialis & corporea, & tamen non est impenetrabilis, cum per se non petat conjunctionem cum quantitate speciebus, ergo. Resp. primo, multos affirmare ubicationem illam esse spiritualem, vel

saltem erit tertiae illius classis, quam supra posui. Deinde, ponamus statui hoc modo corpus Christi in Eucharistia per ubicationem indivisibilem, saltem creatam, quam non est cur negent adversarij esse supernaturaliter possibilem cum huiusmodi admittant naturaliter inter animam & corpus in homine: quaro utrum haec ubicatio esset spiritualis, an corporea? dicere necessario debent in suis principiis fore spirituales, vel saltem mediae illius classis, quidni ergo & nos idem dicamus postea?

Resp. secundo, non statuere me rationem corporeitatis in impenetrabilitate, sed in ordine ad quantitatem. Cum ergo haec ubicatio sit vel modus ipsius quantitatis, vel saltem illius quod eam petit naturaliter, nempe materiae, quae postulat quantitatem, ubicatio sacramentalis corporis Christi dicit aliquo modo ordinem ad quantitatem, sicque erit corporea, idque sive ubicatio sit modus, sive qualitas absoluta.

Obijcies decimo: dos subtilitatis in corporibus Beatorum est corporea, & tamen non reddit corpus illud impenetrabile, sed potius contrarium, cum per donum illud corpora Beatorum penetrentur cum rebus quibusque durissimis, ergo, &c. Resp. eodem modo quo difficultati praecedenti, nos non statuere rationem corporis in impenetrabilitate, sed in dependentia, & connexionem cum quantitate: dos autem subtilitatis habet hanc dependentiam & connexionem cum quantitate, ergo est corporea.

Secundo resp. cum P. Suarez To. 2. in 3 p. d. 48. sect. 5. dotem subtilitatis non esse qualitatem aliquam distinctam ab ipsis corporibus beatorum: nec enim videtur possibilis qualitas quae reddat duo corpora apta inter se penetrari, & esse in eodem loco, magis quam qualitas quae reddat calorem & frigus apta ut sint simul in eodem subiecto in gradibus intensis.

Est ergo dos subtilitatis in corporibus beatorum assistentia extrinseca Dei, simul cum potentia obedienciali ex parte ipsorum corporum, qua vult Deus concurrere cum iis ad penetrandum coelum, terram, elementa, aliaque huiusmodi. Quod exinde suadet: dicunt enim Theologi communiter cum S. Thoma, non posse unum corpus gloriosum penetrari cum alio corpore glorioso, nec unam partem ejusdem corporis cum alia, quod probabiliter ostendit hanc subtilitatem non consistere in qualitate aliqua, sed in sola voluntate Dei, cum potentia obedienciali ex parte ipsorum corporum, qua vult Deus ut cum his rebus penetrentur, non cum aliis. Plura afferri possent contra nostram sententiam, sed quae ex jactis jam fundamentis solutionem admittant non difficilem.

DISPUTATIO VIII.

De divisibilitate & indivisibilitate formarum materialium.

SECTIO PRIMA.

Sintne formae materiales perfectorum viventium divisibiles.

I.
Formas
plantarum,
& infecto-
rum certum

In primis, animas plantarum, & imperfectorum animalium, ut lacertae, vermes, & huiusmodi aliorum, esse divisibiles & componi ex partibus integrantibus videtur per se manifestum, siquid tri-

R. P. Th. Compagni Philosophia.

buendum sit experientiae: videmus enim vermes in est esse divi-
duas partes sectos diu vivere & sentire, surculos et-
sibiles.
jam plantarum & arborem abscissos & alibi vel ter-
rae, vel trunco alterius arboris, insertos, germinare
& crescere, quae fieri non possunt, nisi vel anima, tam
vermis quam plantae sit in duobus locis discontinuis,
vel dicatur Deum producere in altera parte novam
animam, imò in utraque, cum in verme non sit ma-
jor ratio cur prior anima informet unam partem,
quam aliam. Imò eadem ratione dicere quis posset
sem-